

Karikiriki mufunza vhaloi ngudo

Tsho nwalwa nga Robert Muponde | Zwifanyiso nga Elizabeth Sparg

Ho vha hu na mukegulu we a vha a tshi dzula e ethe nduni yawe kha dzengama la tshikwara. Vhaloi vho vha vha tshi mu dalela vhusiku vhuwe na vhuwe. Vho vha vha tshi mu dalela vho da nga dziphele. Magwitha o vha a tshi vhonetshela ndila ya vhaloi nga mafo mahulu a penyaho.

Tshifhinga tshothe vho vha vha tshi ita phosho nga maanda na u rwa munango wawe u swika madautsha. Phele dzo sea vhusiku hothe ngeno magwitha a tshi khou nwaya ntha ha thanga ya hatsi ya mukegulu. Vhaloi vho vhidzelela: “Ndi kale ri tshi khou namela mutana wa mukegulu. Bvelani nnda!”

Mukegulu a thoma u lila na u vhidzelela vhadzimu vhawe uri vha mu tsireledze. Vhaloi vha ita tshimima tshihulu dzharatani yawe. Vha kherukanya vhunzhi ha zwiambaro zwavho na u tshina phanda ha munango wa nnda yawe. Vho tuwa fhedzi hu tshi toda u vha madautsha. Zwifhungu izwi zwa vhaloi!

Zwenezwo tshiwe tshithu tsha luma zwiutuku kha tshikunwe tsha mukegulu.

Ho vha hu mbevha, ila ye ya dzulela u da ya dzhena nga buli li re luvhondoni. Tshifhinga tshinzhi, mukegulu o lingedza u i shelela mulimo fhedzi yo vha i sa fi. Mbevhade iwe vhathu!

A dzhia tshienda tshawe fhedzi phanda ha musi a tshi nga i rwa, mbevha ya amba. “Mukegulu ndi mufunesaho, ndi da u luma tshikunwe nga mulalo. Ngauri vhusiku vhunzhi, a ni athu edela. Zwino, ni nga si kone na u tou ya u shuma tsimuni dza nu. Ni do vha ndalani na lovha nga nnda ha musi ndi tshi nga ni thusa. Mukegulu ndi mufunesaho, ndi na muhumbulo!”

Nga hone u toda thuso, mukegulu a humbela mbevha uri i talutshedze.

“Linwe duvha ndo vhimbilavhimbila ngomu bakoni nda vhona lwayo luhulu lwa Karikiriki, muvhulai wa vhaloi a sa talutshedzei,” hu amba mbevha.

Ya vhudza mukegulu, “Ni fanela u dzhena bakoni vhusiku, ni nothe ni songo ambara zwienda, na vhidzelela dzina la Karikiriki luraru, na tshina ni tshi khou bva.”

Zwenezwo mukegulu a mbo dalela bako a ita kokotolo zwenezwila zwe mbevha ya amba. O vhidzelela, “Karikiriki! Karikiriki! Karikiriki!”

Zwenezwi a tshi khou tuwa, a pfa muungo wa milenzhe i tshimbilaho murahu hawe. A thoma u gidima. Na milenzhe na yone ya thoma u gidima. Musi a tshi sedza murahu hawe, mukegulu a vhona milenzhe mihulu mivhili i tshi khou mu tevhela!

Milenzhe yo ɗa ya ima phanɗa ha nnɗu yawe he mbevha ya vha yo mu lindela. “Milenzhe fhedzi? Ndi Karikiriki,” hu ɗalutshedza mbevha.

La mbo kovhela. Vhaloi vha vhidzelela: “Ndi kale ri khou namela muɗana wa mukegulu!” Vha thoma u rwa muɗango.

Nga khathihi fhedzi, Karikiriki a mbo ɗa a tshi khou gidima u bva he a vha o dzumbama hone mirunzini. Karikiriki a raha ɗohoho dza vhaloi vha tshi wela fhasi, na u noka.

“Ni songo vha vhulaha zwino!” hu vhidzelela mukegulu. O vha a khou ɗoɗa uri vhaloi vha vhe dziphuli ngei masimuni awe vhunga vhe vhone vho itaho uri tshene i tziphedze zwimela zwawe. “Fhedzi ni vha vhulahe arali vha hana,” mukegulu a nea ndaela.

Vhaloi vho farwaho vha tenda u shuma masimuni. Vho vha vha tshi ɗo ita mini? Fhedzi vha fanela u shuma vhusiku

fhedzi. Masiari o vha a si avhuɗi khavho; ndi musu vha tshi ɗoɗa u eɗela. Hafhu, vho vha vhe na mukhwa wa u bvula zwiambaro, zwenezwo vhusiku ndi hone he vha vha vha tshi hu takalela vhoɗhe.

Mukegulu o vha o takala. “Mbevha,” u a amba, “vhunga no tsireledza vhutshilo hanga, a thi tsha ɗo ni shelela mulimo hafhu. Musu zwimela zwo no kaɗiwa, ni ɗo wana saga ya mavhele a u la.”

Mbevha ya setshelela nga dakalo. “Ndi ɗo dala fhedzi u ɗa u luma tshikunwe u tou itela maɗuvha ashu a kale o fhiraho, mukegulu ndi mufunesaho!”

Milenzhe ya Karikiriki ya tshina nga dakalo lihulu. Vhaloi vha songo takalaho vha ɗavhaho mikosi vha dzhia malembe nahone Karikiriki a vha swogela masimuni malapfu. Hone phele dzi si na mikhwa na magwitha? Zwo mbo vhuyelela ɗakani hune zwa bva hone.

Karikiriki mufunza vhaloi ngudo

Tsho ñwalwa nga Robert Muponde • Zwifanyiso nga Elizabeth Sparg

Zwine ha nga ambiwa nga hazwo

Ni vhona u nga ndat̪iso ya vhaloi yo vha yo tea? Ngani/ndi ngani zwi so ngo tea? Mihumbulo yañu ndi ifhio malugana na zwifanyiso zwe zwa shumiswa nga muñwali?

Ni vhona u nga muhali kha tshiñtori itshi ndi nnyi? Ndi nga mini no nanga uyu muanewa?

Tshifanyiso

Ndi tshipiḁa tshifhio tsha tshiñtori tshine na vhona tshi tshi tshuwisesa? Ñwalani muhumbulo uyo vhukati ha bammbiri l̪ihulwane. Olani zwifanyiso zwi no sumbedza muhumbulo wañu zwi tshi tou mona nawo.

U Vhala

No no vhala zwiñwe zwiñtori zwifhio zwi no amba nga vhaloi, madada, phele na/kana magwitha? Zwiñwe zwiñtori zwa Nal'ibali ni nga zwi wana hafha: www.nalibali.org.story-resources. Nangani tshiñtori tshiswa tshine na nga tshi vhala. Itshi tshiñtori tshi fana na u fhambana nga mini na tsha *Karikiriki mufunza vhaloi ngudo*?

U Ñwala

Ñwalani tsenguluso ya tshiñtori itshi. Ni dzhenise na manweledzo mapfufhi ni bule uri ndi nga mini ni tshi nga tshi themendela kana u sa tshi themendela kha vhañwe vhavhali vha murole wañu kana vhañuku kha inwi.

Vhutsila

Shumisani phuleithi dza bammbiri kana khadibodo, pennde na lutambo kha u ita mimasiki ya vhaanewa vha tshiñtori itshi.

Kushumele

Itani l̪itambwa l̪a itshi tshiñtori ni tshi shumisa mimasiki ye na ita.